

Als abonnee kan je dit **N+** artikel lezen.

De 'boerenbuiten' is boos, en daar heeft het alle reden toe: "Het spreekt voor zich dat dat nooit meer goed komt"

De stad wint, het platteland verliest. Banken en winkels trekken weg, voorzieningen worden afgebouwd. De onrust over de teloorgang van de boerenbuiten groeit met de dag. Op een antwoord van de politiek blijft het wachten.

Frank Poosen
Vandaag om 15:30

De burgemeester staat achter het raam van haar kabinet op de fraai gerenoveerde Grote Markt van Diksmuide. Ze wijst naar de gebouwen aan de overkant. "Daar staan ze. Alle vier netjes op een rij. ING, Belfius, KBC en BNP Paribas." Mooie kantoren in een historisch pand, maar zonder geldautomaat. "Ze hebben ze weggedaan en vervangen door een cashpunt een paar straten verderop. Een kille ruimte, zonder personeel en met nauwelijks privacy. We hebben zelf moeten ijveren voor tussenschotten en vuilnisbakjes. Ik stel me grote vragen bij zo'n beleid."

Lies Laridon (CD&V) is al 17 jaar burgemeester van Diksmuide, maar de klachten die ze de jongste tijd krijgt van haar bewoners – onder andere over die geldautomaten – heeft ze zelden gezien, zegt ze. Al plaatst ze een kanttekeninng. "Als ie in staat bent om ie bankkaart in zo'n machine te steken en ie code in te geven, kan

je dat net zo goed doen in een betaalterminal in een winkel. En ja, er zijn mensen die dat moeilijk vinden. Ouderen vooral. Ik begrijp dat zeer goed. We willen hen een cursus digitalisering aanbieden, maar dan kan niet. Het officiële volwassenonderwijs doet het hier niet, omdat er niet genoeg potentiële cursisten zijn volgens de normen. Die zijn voor stad en platteland hetzelfde, maar vooral op maat gesneden van de gemeenten en steden. Het is hier te dunbevolkt, met 17.000 inwoners op goed 150 vierkante kilometer." Ter vergelijking: in het Antwerpse district Borgerhout wonen 11.700 inwoners op één vierkante kilometer.

Lies Laridon, burgemeester van Diksmuide: "Het schisma tussen de boerenbuiten en de stad is er altijd al geweest. Het gaat in golven."

De demarche van de vier grootbanken om hun automaten te bundelen in het vehikel Batopin zet niet alleen in Diksmuide kwaad bloed. Talloze dorpen in ons land zagen van de ene dag op de andere hun bankkantoor sluiten, de biljettenverdeler inclusief. In minstens een op de zes gemeenten waar drie jaar geleden nog een geldautomaat stond, is die verdwenen. Het protest is luid. Test-Aankoop heeft samen met de ouderenvereniging OKRA een petitie gelanceerd om de banken hun plannen te doen aanpassen. Zelfs minister van Economie Pierre-Yves Dermagne (PS) mengde zich in het debat en dwong eind vorige maand af dat er toch minstens een cashpunt per gemeente moet blijven.

Verwaarlozing

"Het verdwijnen van de geldautomaten is uitgegroeid tot het symbool van een diep ongenoegen dat zich wijd heeft verspreid over niet-stedelijk Vlaanderen", zegt socioloog en planoloog Pascal De Decker (KULeuven) die waar en hoe we wonen uitvoerig bestudeert. "Men voelt zich tekortgedaan, over het hoofd gekeken, verwaarloosd zelfs. Want samen met de geldautomaten krimpt ook de middenstand, rijden de bussen minder, is er van langsom minder dienstverlening op alle vlak. Het leven wordt met andere woorden minder comfortabel op den buiten."

Zelfs op plekken waar dat wonen sinds eeuwen en dag wél comfortabel is, ontsnapt men niet aan dat onbehaaglijke gevoel. Neem Holsbeek, een vrij residentiële gemeente in de brede Leuvense rand, waar tussen de beboste heuvels villa's staan van de duurdere soort. Het is een van de drie Vlaamse gemeentes waar er

helemaal geen bancontact meer is. Dat frustreert. De plaatselijke middenstand – een frituur, een bakker en een slager – is er niet blij mee. Dorpsslager Devi Vanacken wordt het zwaar te moede als hij eraan denkt. “Dat je geen geld kan afhalen, is an sich niet zo erg. Elektronisch betalen is ingeburgerd. Maar dat zelfs dát niet lukt, is lastig.”

In Holsbeek is er een probleem met de gsm-verbinding. Er zijn wat blinde vlekken. “Veel klanten die met de smartphone moeten betalen, kunnen niet omdat er geen verbinding is.” Dus krijgen ze hun vlees – of frieten, want in de frituur tegenover is het krek hetzelfde – mee zonder betalen. “Kijk.” Emmanuelle, de vrouw van Devi, graait in de kassa en haalt een stapeltje papier boven. “Onbetaalde rekeningen. De klanten komen het later wel betalen. We vertrouwen erop, we kennen ze. Maar dit is geen manier van werken.” Burgemeester Bram Van Baelen (CD&V) heeft met zijn bestuur de toestand aangeklaagd, zegt hij. “Maar veel haalt dat niet uit.”

In Holsbeek is er geen bankautomaat, maar ook geen goede gsm-verbinding. En dus moeten klanten vaak op de poef kopen. — © Kris Van Exel

Vliegwiel

Dat is ook de ervaring die men heeft in Diksmuide. Lies Laridon wil gezegd hebben dat het in haar stad(je) en zijn veertien deelgemeenten, dorpjes die breed verspreid liggen over de omliggende polders, goed en aangenaam leven is. Maar ook zij kan een onderhuidse onvrede niet ontkennen. “Er zijn frustraties, al er is geen reden voor ons – het platteland – om ons in die underdogrol te wentelen. Het schisma tussen de boerenbuiten en de stad is er altijd al geweest. Het gaat in golven. Naar de stad, uit de stad. Centralisatie, decentralisatie. We zitten nu duidelijk in zo’n centralisatiegolf. Dat is niet alleen zo voor de middenstand en de banken. Alle overheden volgen die gang. Vier, vijf jaar geleden is het vredegerecht hier gesloten. Het gebouw staat nog altijd te verpieteren. Het kantoor van de btw en de belastingen is er ook niet meer. In onze dorpen zijn er nog maar heel weinig buurtwinkels. Natuurlijk is dat niet aangenaam. Maar ja, het is overal zo.”

Dat klopt. In heel het land zijn er nu al vierhonderd dorpen waar geen enkele winkel meer is, zegt professor De Decker. “Het spreekt voor zich dat dat nooit meer goedkomt. Het is als een vliegwiel. De mensen trekken

naar de stad, de winkeliers krijgen minder klanten, gaan dicht en door dat verschaalde aanbod loopt het nog verder leeg." Al moet die leegloop niet dramatisch worden geïnterpreteerd voegt hij eraan toe. "De bevolking groeit sowieso, ook op het platteland."

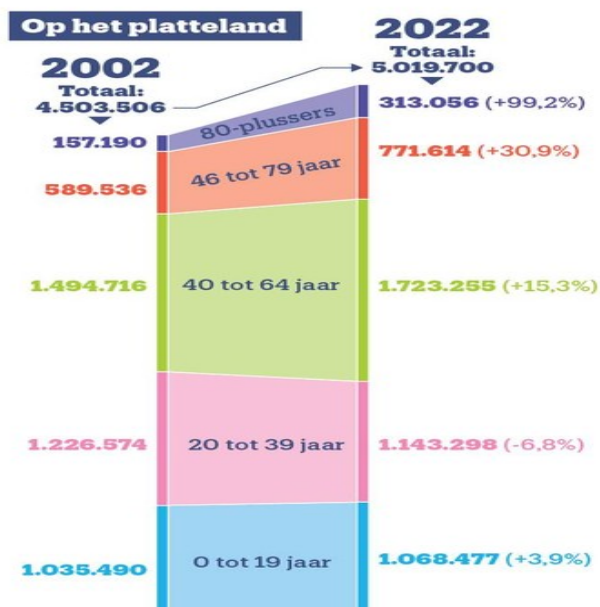
Volgens de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) is er onmiskenbaar een beweging aan de gang waarbij de kleinere gemeentes het moeten afleggen tegen de stad. Harde cijfers om dat te staven zijn er niet, maar het gevoel dat heerst wordt alleen maar versterkt, en niet tegengesproken, zegt Nathalie Debast van VVSG. "Maar het is ook zo dat de breuklijn tussen stad en platteland helemaal niet eenduidig is."

Aangroei per leeftijd

In de centrumsteden*

* Centrumsteden: Antwerpen, Mechelen, Turnhout, Leuven, Brugge, Kortrijk, Oostende, Roeselare, Aalst, Gent, Sint-Niklaas, Genk, Hasselt

Bron: Statbel

"Natuurlijk niet", zegt Pascal De Decker. "De Westhoek is de Kempen niet en de Denderstreek is anders dan Haspengouw. Maar er is iets dat hen bindt: het gevoel achtergelaten te worden. De trein dendert door, de centrumsteden krijgen de volle pot en de dorpen op het platteland moeten het stellen met wat kruimels."

Efficiëntie

En toch is het niet al kommer en kwel, aldus VVSG. "De buurtwinkels winnen aan belang. Lange tijd waren die in de verdrukking, maar het lijkt erop dat ze uit het dal kruipen." De zelfstandigenorganisatie Unizo onderschrijft dat, maar wil toch gezegd hebben dat de kruidenier zoals we die vroeger kenden, heeft opgehouden te bestaan. Het zijn buurtsupermarkten geworden. Spar, Proxy Delhaize, Carrefour Market, Alvo, Okay... elke grote keten heeft zijn eigen variant. De cijfers tonen aan dat ze enigszins in de lift zitten. De afgelopen vijf jaar was er een bescheiden groei bij die buurtsupers, zoals men ze noemt. Maar de dorpsbakkers en -slagers, die krijgen klappen.

Burgemeester Lies Laridon beaamt dat. "Overal zijn er efficiëntie-oefeningen zoals men dat noemt. Niet alleen in de commerciële sector, ook bij de overheid. Overal wordt bespaard en wii het platteland zijn de

lineen in de commerciële sector, ook bij de overheid. Overal wordt bespaard en wij, het platteland, zijn de dupe." Als typevoorbeeld voor die efficiëntiegolf bij de overheid noemt ze het openbaar vervoer. Minister van Verkeer Lydia Peeters (Open VLD) hertekent de vervoerregio's. Het openbaar vervoer moet slimmer en efficiënter worden ingezet, dat is de bedoeling. "Vervoer op maat is het toverwoord. Het resultaat zal zijn dat er nog minder bussen rijden, dat er lijnen worden afgeschaft en er geen alternatief is behalve de auto. Bij de NMBS is het net hetzelfde. Gelukkig hebben wij hier in Diksmuide nog een station. Maar de loketten zijn dicht. Er is een trein per uur, een boemel die tussen De Panne en Antwerpen rijdt. Hier in Diksmuide is er niemand die naar Antwerpen moet. Voor Brussel is er een spitsuurtrein, twee per dag. Veel te weinig en de verbinding is te krakkemikkig om efficiënt te zijn."

In 400 dorpen is geen enkele winkel meer. "Het spreekt voor zich dat dat nooit meer goedkomt", zegt planoloog Pascal De Decker. — © BELGAIMAGE

We worden sowieso meer en meer in de auto gedwongen, in weerwil van het narratief dat iedereen dat minder zou moeten doen om het milieu wat respijt te geven, zegt Pascal De Decker. "Maar Vlaanderen is door zijn ruimtelijke wanorde een ramp om een openbaar vervoer uit te bouwen dat een beetje performant is. Doordat de plaatselijke middenstand verschaalt, moet je verder rijden voor je boodschappen. Wie geen auto heeft, is gezien. Of je kan het je niet permitteren – met elektrische auto's is dat nog veel meer het geval – of je bent te oud – een probleem dat op het platteland met de dag groter wordt. De mensen voelen zich daardoor nog meer verweesd. Bovendien zien wij als sociologen de kloof tussen rijk en arm al maar breder worden. Dat heeft an sich weinig te maken met het schisma tussen boerenbuiten en stad, het is algemeen al wordt het wel veel scherper in die context."

Tweederangsburgers

Al die factoren maken dat het ongenoegen zich op het platteland blijft opstapelen. Die frustratie uitte zich bij de vorige Vlaamse en federale verkiezingen al in een opmerkelijke verschuiving van het stemgedrag. In de meer rurale gebieden won het uiterst rechtse Vlaams Belang veel stemmen. "Proteststemmen", zegt Lies Laridon. "De mensen zijn het beu om als tweederangsburgers behandeld te worden. Onze regeringen zijn niet bij machte om het globaal aan te pakken. Ieder bekijkt zijn eigen beleidsdomein, zonder te denken aan het effect op de hele samenleving. Als ik mijn stad zo bestuurde, zou er niet veel van beleid overschieten. Mijn rekeningen zouden kloppen, dat wel. Maar aan welke prijs?"

Haar conclusie is duidelijk: "De stad wint, het platteland verliest. Dat is geen boutade, maar een nuchtere, objectieve vaststelling. Het is een vicieuze cirkel. Minder middelen, minder aanbod – wat weer voor minder middelen en mogelijkheden zorgt. Het is aan ons, politici, om die spiraal te doorbreken."

"Zo'n payconiq, is dat allemaal wel te vertrouwen?"

© Kris Van Exel

Ivo en Simonne zijn twee krasse tachtigers. Ze wonen in Holsbeek, naast slagerij Devi en Emmanuelle. En dat is maar goed ook.

In heel Holsbeek is geen geldautomaat meer te vinden. Voor Simonne en Ivo is dat een probleem. "We zijn niet meer zo mee met die nieuwe technologie. We zouden kunnen betalen met onze telefoon, zeggen ze. Mijn telefoon kan dat niet. Ik weet intussen wel hoe zo'n Payconiq werkt. Heel moeilijk ziet het er niet uit, maar is dat allemaal wel te vertrouwen, vraag ik me af. We zijn nog van die generatie die geld moet voelen, zodat je weet wat je uitgeeft."

De dichtste geldautomaat ligt zeker vijf kilometer van hun huis, zegt Simonne. "Mijn man Ivo is niet meer zo goed te been en heeft problemen met zijn zicht. Ik ben ook niet meer van de kwiekste. Ik zou het aan mijn dochter kunnen vragen, maar die val ik niet graag lastig. Ze heeft een drukke job en woont niet bij de deur. Ik wil haar daar niet te dikwijls mee belasten. Gelukkig kan ik hierlangs af en toe terecht voor wat cash."

'Hierlangs', dat is bij Devi en Emmanuelle, het slagerskoppel van het dorp. Slager Devi lacht breed. "Er zijn nogal wat mensen die me vragen of ze wat cash kunnen krijgen bij mij. Voor Simonneke maak ik af en toe een uitzondering, maar meestal gaat het niet. De mensen betalen niet meer met cash, hè."

Zelfs de laatste bakker is dicht in Pulderbos

© Joren De Weerd

Eind december vorig jaar sloot de bakker in Pulderbos. Nu is er geen meer. Ook geen slager, kruidenier of superette. Een bankautomaat is er al lang niet meer. Daarvoor moeten ze de auto nemen. Of de bus, als die komt.

Pulderbos, dorpje in de Kempen bij Zandhoven, voelt zich wat ontheemd zonder zijn bakker. "Het was het laatste plekje waar je nog eens wat mensen tegenkwam", zegt Maria, een zeventiger die er al heel haar leven woont. Ja, ze zou op café kunnen gaan – zo zijn er nog wel een paar – "maar dat heb ik nooit gedaan. Dat is iets voor de jonge mensen."

Gelukkig is Sleecx er nog, zegt ze. Die Sleecx, dat was de bakker op het dorpsplein. Het pand staat te huur, maar naast de deur hebben Marc Sleecx en zijn vrouw Jeannine een broodjeszaak geopend. Een handvol tafeltjes. "Beter dan niks", zegt Maria.

Dat ze de bakkerij sloten, was bittere noodzaak zegt Jeannine. "Een energierekening van 23.000 euro omdat de oven te oud was en te veel verstookte. Een nieuwe kopen, wilden we niet. We zijn al in de vijftig, die investering zouden we er niet meer uithalen."

Dat haar zaak nog zowat de enige is in Pulderbos, heeft ervoor gezorgd dat ze ook wat charcuterie in de aanbieding heeft. "Zo kunnen de mensen toch nog een schelleke hesp kopen zonder naar de supermarkt te moeten." Want die supermarkt ligt ver. "Te ver om met de fiets te doen. Zeker vijf kilometer, langs een drukke weg." Met bus ernaartoe gaan, is lastig. "Je moet dan al veel tijd hebben en aan de halte – er is eentje voor heel het dorp – geraken. Voor een beetje beleg doe je dat niet, hè?"

Pulderbos is wat verweesd, geeft ze toe. "Op de cafés en onze zaak na is er niks. De mensen klagen daar wel eens over, maar toch vooral over die geldautomaat die al lang weg is. De dichtstbijzijnde is nog verder dan de supermarkt." Maria vindt het allemaal erg. "Het is hier goed wonen, maar het wordt

doods.”

Hoofdpunten

LIVE. Het is nog niet binnen! Luca Brecel moet na onwaarschijnlijke comeback dan toch een frame prijsgeven tegen Si

(/cnt/dmf20230428_93037258)

N +

De ‘boerenbuiten’ is boos, en daar heeft het alle redenen toe: “Het spreekt voor zich dat dat nooit meer goed komt”

(/cnt/dmf20230428_93512923)

Wagner-baas dreigt met terugtrekking uit Bachmoet: “Elke dag stapelen we duizenden lijken op”

(https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20230429_94680831)

N +

Wondverzorger Ihor trekt binnenkort voor vierde keer sinds invasie naar Oekraïne: “Dat geweld tegen burgers, daar was ik niet klaar voor”

(/cnt/dmf20230428_97277181)

Nederland past Songfestival lied aan om niet meer vals te zingen

(/cnt/dmf20230429_95090124)

Man (50) vecht voor zijn leven na klap van minderjarige: "Begon als banale woordenwisseling"

(/cnt/dmf20230429_94297721)

Beste van Plus

GEZIN In gesprek met de nieuwe weervrouw Jacotte Brokken: "Mocht het een vacature geweest zijn, had ik nooit gesolliciteerd"

(/cnt/dmf20230424_94256753)

BINNENLAND Hun crèche dreigt te moeten sluiten, dus zamelen deze ouders geld in: "Allemaal omdat één buur klaagt over het lawaai"

(/cnt/dmf20230428_94660352)

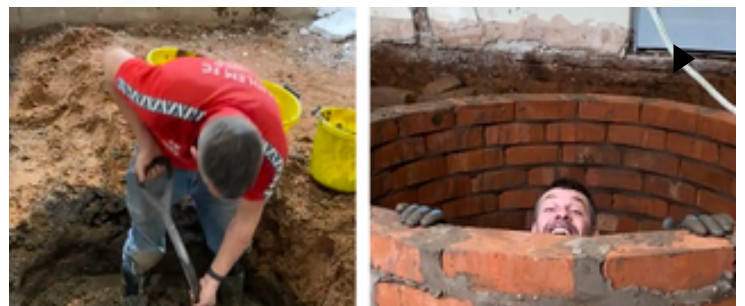
OPMERKELIJK Man test in tatoeagestudio hoe hij zou staan met een froufrou, het resultaat is alvast hilarisch

(https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20230429_95495878)

OPMERKELIJK Ophef over zeemeerminstandbeeld in Italiaans stadje: "Eerbetoon aan vrouwen met grotere rondingen"

(/cnt/dmf20230429_92970183)

OPMERKELIJK Jongen (13) redt 66 schoolkinderen als buschauffeur flauwvalt

(https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20230429_92523186)

OPMERKELIJK Koppel doet opmerkelijke vondst tijdens renovatie van 18de-eeuwse woning: “Jammer genoeg geen échte schat gevonden”

(https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20230428_97200321)

Lees meer

Drie personen bevangen door rook bij kelderbrand in Ukkel

(/cnt/dmf20230429_95813663)

Wie zit achter de illegale rave in Limburg? Hoe konden ze dit ongemerkt organiseren? Waarom grijpen de politie en het leger niet in?

(/cnt/dmf20230429_95435518)

Dag van de Arbeid is al lang niet meer alleen van de socialisten: ook premier De Croo (Open VLD) viert dit jaar mee, met kreeft

(/cnt/dmf20230429_95307362)

175 activisten van Extinction Rebellion blokkeren Gentse ring

(/cnt/dmf20230429_94568769)